

Vynucování práva EU

Žaloby k Soudnímu dvoru EU
(verze pro 301)

3 základní funkce SD EU

1. řešení sporů, ukládání sankcí
2. ústavní (správní) soud
3. zajištění jednotného výkladu práva EU

Objekty vynucování práva (vůči komu)

Vynucování

- vůči *členským státům*
- vůči *orgánům EU*
- vůči *jednotlivcům*

Vynucování práva EU – přehled 1

- **vůči členským státům:**

- na podnět Komise – Soudní dvůr *(dále podrobně)*

- správní řízení před Komisí
- žaloba Komise nebo čl.státu k ESD, rozsudek ESD
- nerespektování rozs. ESD: další řízení před Komisí
- návrh Komise ESD na uložení pokuty – pokuta ESD

- na podnět Komise – Rada

- nadměrný schodek veřejného rozpočtu, rozh. Rady

- na podnět jednotlivce

- předběžná otázka, odpovědnost typu Francovich
- podnět Komisi – řízení před Komisí atd.

Vynucování práva EU – přehled 2

- **vůči jednotlivcům (podnikům)**

- řízení před Komisí, rozhodnutí Komise (pokuta)
- žaloba k Tribunálu (- ESD)
- výkon rozhodnutí

- **vůči orgánům EU**

- žaloba na neplatnost aktu
- žaloba na nečinnost

Subjekty vynucování práva (kdo vynucuje)

Unijní orgány:

- KOMISE (správní řízení)
- SOUDNÍ DVŮR (soudní řízení)
- (Rada – výjimečně a mimořádně)

Orgány členských států:

- správní orgány, soudy

Vynucování práva vůči členským státům – podrobně 1

- Porušení unijního práva členským státem:
- **jen orgány EU**
- obecná porušení práva EU:
 - **správní řízení (Komise)**
 - **soudní řízení (SD)** (návrh Komise – **uvážení**)
 - event. **finanční postih** rozhodnutím ESD na návrh Komise
 - čl. 258, 260 a 271 SFEU
(žaloba může být podána i členským státem)

Vynucování práva vůči členským státům – podrobně 2

Následky nerespektování rozsudku SD:

– stát se stále nepodřídil rozhodnutí SD: návrh Komise na finanční postih (čl. 260)

– **formy pokuty:**

paušální částka – podle následků, odstrašení

penále (po dnech apod.) – tlak na ukončení

obojí zároveň

- **výpočet penále (denní sazba):**
= základ **(2 683 EUR) x Z x T x n**
Z = koef. závažnosti (1 – 20)
T = koef. trvání (1 – 3)
n = koef. platební schopn. (0,08 – 4,95)
- **výpočet paušálu:**
základ = 2 656 000 **EUR**
násobí se koef. „n“, minimální paušál
podle tabulky

2021:

Základní paušální pokuta (jednorázová) je EUR 2 656 000. Pro ČR EUR 1 310 000 (násobeno koef. „n“).

Základní částka pro denní penále (tj. za každý den porušení) je EUR 2 683, ta se násobí koeficienty

Vynucování práva vůči členským státům - 3

- **Zvláštní sankční systém pro nadměrný schodek veřejných financí (čl. 126 SFEU)**
- rozhoduje Rada na doporučení Komise
- výzva nevyslyšena:
 - výzva EIB – přehodnotit úvěrovou politiku
 - kauce
 - pokuta

Vynucování práva vůči členským státům - 4

Zvláštní právně politická odpovědnost podle článku 7 Smlouvy EU

1. Rozhodnutí **Rady** (4/5) o **nebezpečí** porušení základních hodnot EU
2. Rozhodnutí **Evropské rady** (jednomysl.) o tom, že **došlo k závažnému porušení**
3. Eventuální rozhodnutí **Rady** (kvalif.větš.) o **suspenzi členských práv**

Vynucování práva EU vůči jednotlivcům

- **správní řízení:** Komise (hosp. soutěž) ukládá pokuty
- **soudní řízení:** napadení rozhodnutí Komise žalobou na neplatnost, zrušení, změnu rozhodnutí (Tribunál)
- čl. 261 (229), 263 (230)

Vynucování práva EU vůči orgánům EU

- čl. 263 – žaloba na neplatnost legislativního nebo jiného aktu EU
- neplatnost i v rámci řízení o předběžné otázce
- čl. 268 – žaloba na náhradu škody způsobené orgánem EU

Žaloba na neplatnost

- čl. 263 – **žaloba na neplatnost** legislativního nebo jiného aktu EU

Soudní dvůr Evropské unie přezkoumává legalitu **legislativních aktů, aktů Rady, Komise a Evropské centrální banky**, s výjimkou doporučení a stanovisek, a rovněž aktů **Evropského parlamentu a Evropské rady**, které mají **právní účinky vůči třetím osobám**.

+ mezinárodní smlouva „vnější“

AKTIVNÍ LEGITIMACE - privilegovaní žalobci – žaloba podána

- (1) členskými státy, Evropským parlamentem, Radou nebo Komisí pro nedostatek příslušnosti, pro porušení podstatných formálních náležitostí, pro porušení Smluv nebo jakéhokoli právního předpisu týkajícího se jejich provádění anebo pro zneužití pravomoci,
- (2) Účetním dvorem, Evropskou centrální bankou a Výborem regionů k ochraně jejich práv.

Žaloba na neplatnost

- čl. 263 – **žaloba na neplatnost** legislativního nebo jiného aktu EU
NEPRIVILEGOVANÍ ŽALOBCEI – *právní zájem + těsnější vztah*
(3) Každá **fyzická nebo právnická osoba** může podat žalobu proti aktům,
 - které jsou jí určeny nebo
 - které se jí bezprostředně a osobně dotýkají (konkrétní vlastnosti postiženého podniku, které ho vyčleňují z obecného okruhu adresátů aktu)
 - (prakticky nesplnitelná podmínka – Plaumannův test -25/62: zvláštní vlastnosti nebo specifika faktické situace, které žalobce individualizují)
 - jakož i proti právním aktům s obecnou působností (NAŘIZOVACÍ AKT - NELEGISLATIVNÍ), které se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření (nařízení).

Jednotlivec – časté případy

rozhodnutí Komise:

- postih za porušení soutěžních pravidel,
 - schválení kartelové dohody mezi konkurenty,
 - *uložení antidumpingového cla vývozci z nečlenského státu do EU (nařízení),*
 - *uložení vyrovnávacího cla vývozci z nečlenského státu do EU, který obdržel od svého státu podporu (nařízení),*
 - *souhlas Komise se státní podporou*

Lhůta, účinky

Žalobu lze podat **do 2 měsíců** od

- vyhlášení aktu v ÚVEU,
- notifikace individuálního rozhodnutí adresátovi
- dne, kdy se subjekt (který nebyl adresátem) dozvěděl nejen o aktu jako takovém, ale o jeho přesném obsahu a odůvodnění.

Účinky rozhodnutí o neplatnosti aktu

Vyslovená neplatnost je absolutní, tedy ex tunc. Neplatnost se může týkat i jen části aktu (jednotlivého ustanovení) jen je-li tato část plně oddělitelná od zbytku.

ESD nemůže dávat žádné pokyny jiným institucím a orgánům EU, jak se vyvarovat chyb, které k neplatnosti vedly.

Důvody neplatnosti

- A. Nedostatek pravomoci – absolutní, relativní vč. principu subsidiarity (C-376/98 – tabáková reklama)**
- B. Podstatné formální vady aktu (např. chybějící nebo nedostatečné odůvodnění aktu)**
- C. Porušení Smlouvy o EU, Smlouvy o fungování EU nebo pravidla k jejímu provedení (nikoli akty sekundárního práva)**
- D. Zneužití pravomoci**

Žaloba napadající sankce uložené jednotlivcům (čl. 261 SFEU) (týká se zejména pokut uložených podnikům za porušení soutěžního práva)

Ustanovení článku 261 je speciálním ustanovením ve vztahu k čl. 263 a týká se zvláštního případu, kdy Komise ukládá sankce jednotlivcům na základě ustanovení nařízení, které ji k tomu zmocňují. Vzhledem k tomu, že tuto žalobu podávají jednotlivci (zpravidla podniky), je pro ni věcně příslušný Tribunál.

Soud má zde velmi široké pravomoci a může rozhodnout několikerým způsobem:

- zrušení napadeného rozhodnutí (podle kritérií čl. 263),
- změna napadeného rozhodnutí (např. snížení pokuty).

Rozhodnutí nemusí vycházet jen z objektivních znaků neplatnosti aktu, ale i z posouzení práv a zájmů účastníků.

Nepřímá „žaloba“

čl. 267 – Řízení o předběžné otázce
(viz zvlášť)

Pravomoc a příslušnost SD EU

Soudní soustava EU: SD EU + soudy členských států

rozdělení pravomoci - podle svěřených pravomocí (co nesvěřeno, zůstává soudům členských států)

Rozdělení působnosti uvnitř SD EU:

SD: spíš jako ústavní soud 600 věcí ročně

Tribunál: spíš jako správní soud 500 věcí ročně (převažují ochranné známky a soutěž)

Dělba příslušnosti mezi SD a Tribunál:

- žaloby na porušení povinnosti členského státu: vždy SD
- žaloby na neplatnost a na nečinnost: jednotlivci - Tribunál, jinak SD
- žaloby na náhradu škody: Tribunál
- řízení o předběžné otázce: jen SD

Pro jistotu

připomenutí pro úplné laiky:

Soudní dvůr EU *není* odvolacím soudem pro soudy členských států

a nemůže ani rušit jejich vnitrostátní právní předpisy.